

Nämnd och personuppgiftsansvarig
Socialnämnden

Dataskyddsombudets årsrapport 2018

Dataskyddsombud
Lisa Härdmark

Datum 2019-01-22

Innehåll

Sammanfattning av 2018 års arbete med dataskydd	2
Anpassning till dataskyddsförordningen, januari till 25 maj 2018	2
Arbete med efterlevnad av dataskyddsförordningen, från 25 maj 2018	3
Vem som ansvarar för vad gällande dataskydd	3
Arbete med efterlevnad av dataskyddsförordningen	4
Självutvärdering oktober 2018	4
Personuppgiftsincidenter.....	5
Registerutdrag.....	5
Dataskyddsombudets övergripande plan för 2019.....	5

Sammanfattning av 2018 års arbete med dataskydd

Dataskyddsförordningen, även kallad GDPR, trädde i kraft den 25 maj 2018 och innebär förändringar för kommunens personuppgiftshantering. Då kommunen dagligdags hanterar stora mängder personuppgifter, varav många känsliga och extra skyddsvärda, har denna nya förordning en betydande påverkan på kommunens hantering av personuppgifter.

Varje nämnd i Nacka kommun är personuppgiftsansvarig. Det innebär att varje nämnd ytterst är ansvarig för att all personuppgiftsbehandling inom nämnden utförs i enlighet med dataskyddsförordningen. Eventuella sanktioner med anledning av att nämnden som personuppgiftsansvarig inte följt dataskyddsförordningen ankommer därmed på respektive nämnd och inte kommunen som helhet.

Sammanfattningsvis har kommunen haft ett intensivt anpassningsarbete under stora delar av 2018. Även om arbetet med att efterleva dataskyddsförordningen beräknas pågå under flera år har de olika enheterna inom kommunen genomfört ett betydande arbete för att uppfylla de nya och ökade kraven som ställs. Då dataskyddsförordningen är så pass omfattande beslutade stadsledningskontoret, i början av 2018, om en prioriteringsordning för kommunens arbete med att implementera förordningen. Prioriteringsordningen utgjorde ett styrande underlag för att samordna arbetet utifrån kommunens organisation.

Anpassning till dataskyddsförordningen, januari till 25 maj 2018

Den 22 januari 2018 fattade stadsledningskontoret beslut om ambitionsnivå för dataskyddsarbetet och att vissa områden skulle prioriteras i kommunens arbete med anpassning till dataskyddsförordningen. Stadsledningskontoret konstaterade även att arbetet med dataskyddsförordningen är en prioriterad fråga.

Baserat på beslutade prioriteringar hölls i februari en obligatorisk genomgång, för alla enhetschefer och representanter från varje enhet, av arbete de hade framför sig för att anpassa enheten till kraven i dataskyddsförordningen. Även produktionsområdet Valfärd samhällsservice fick denna genomgång. Produktionsområdet Valfärd skola har inte ingått i denna samordning, då de huvudsakligen har arbetat med stöd av konsulter.

Kort därefter utsåg varje enhet en dataskyddssamordnare och ett intensivt arbete påbörjades hos de flesta enheter. Dataskyddssamordnarna har varit och är dataskyddsombudets huvudsakliga kontaktpersoner på kommunens enheter. Många enheter har både innan och efter den 25 maj lagt ner ett stort antal timmar på att exempelvis anpassa sitt arbetssätt och kravställa sina IT-system i enlighet med förordningen.

Dataskyddssamordnarna och medarbetare har varje vecka sedan början av april erbjudits att delta på öppna frågestunder som arrangerats av dataskyddsombudet. Dessa öppna frågestunder har varit välbesökta och uppskattade av de som deltagit. Mötena har haft ett syfte att medarbetarna ska få svar på aktuella frågor och att lära av varandra. Dataskyddsombudet, kommunjuristerna och representanter från digitaliseringsenheten har

funnits närvarande på samtliga frågestunder för att informera och svara på frågor som uppkommit. Denna grupp har även, under ledning av dataskyddsombudet, tillsammans med en kommunikatör från kommunikationsenheten tagit fram och erbjudit stödmallar, stödtexter, stöddokument och svarat på specifika frågor både via mail och i en allmän FAQ som finns på hemsidan. Kommunikationen har främst skett via nacka.se/gdpr vilken uppdaterats kontinuerligt.

Dataskyddsombudet har kontinuerligt deltagit i olika sammanhang för att ge utbildning och stöd gällande både allmänna och specifika frågor. Information och stöd har bland annat getts på enhetsmöten, gruppmöten, styrgruppsmöten, systemförvaltarmöten, chefsmöten och nämndsammanträden.

Arbete med efterlevnad av dataskyddsförordningen, från 25 maj 2018

Efter att dataskyddsförordningen trätt i kraft har fokus i kommunen varit på en fortsatt anpassning och efterlevnad av förordningen. De utvalda områdena i prioriteringsordningen som stadsledningskontoret beslutat om har varit en fortsatt prioritering året ut.

Konkreta exempel på hur förordningen påverkat kommunen är att registrerade i större utsträckning har begärt så kallade registerutdrag och att kommunens personuppgiftsincidenter rapporterats till tillsynsmyndigheten inom området, Datainspektionen. Nacka kommun har anmält ett flertal personuppgiftsincidenter till Datainspektionen och lämnade under 2018 ut 11 registerutdrag till registrerade.

Dataskyddsombudet har sedan förordningen trädde i kraft som huvudsakligt ansvar att övervaka efterlevnaden och ge råd och stöd inom området. Detta gör att det sedan i maj inte i samma utsträckning funnits en central sammanhållande stödfunktion som arbetar med stöd till enheter och verksamhetsområden. Då många enheter under en längre tid behöver fortsätta att göra anpassningar för att efterleva den nya förordningen har insatser, även under hösten, genomförts av dataskyddsombud, kommunjurister och representanter från digitalisering för att vidhålla upparbetad anpassningstakt. Dock har denna grupp successivt minskat stödet till förmån för andra arbetsuppgifter.

Vem som ansvarar för vad gällande dataskydd

Varje nämnd är personuppgiftsansvariga och enligt lagen ytterst ansvarig för att dataskyddsförordningen efterlevs. Varje enhet är i sin tur ansvarig för efterlevnad av dataskyddsförordningen. Därmed förkommer flertalet variationer av anpassningstakt, metod och arbetssätt inom enheterna.

Varje nämnd är exempelvis ansvarig för att ha ett uppdaterat register med alla personuppgiftsbehandlingar som förkommer inom respektive nämnd. Registret ska finnas dokumenterat och tillgängligt. Nämnden är även ansvarig för att alla behandlingar har en laglig grund, att information ges vid all insamling av personuppgifter och att lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder genomförs för att följa förordningen.

Dataskyddsombudet arbetar för samtliga nämnder och är bl.a. ansvarig för, enligt en riskbaserad ansats¹, övervaka att förordningen efterlevs och ge råd och stöd om den ansvariges skyldigheter.

Nacka kommun har inom flera områden arbetat samordnat gällande övergripande ledning och styrning av arbetet med anpassning och efterlevnad av dataskydd. Arbetet har letts av kommunens dataskyddsombud med stöd av kommunjurister, representanter från digitaliseringsenheten och kommunikationsenheten.

Arbete med efterlevnad av dataskyddsförordningen

Arbetet med dataskydd har berört många områden inom kommunen. Nedan lyfts några exempelområden från 2018 fram där det under året antingen skett större förändringar eller gjorts större arbetsinsatser.

Självutvärdering oktober 2018

Under oktober skickades en självutvärdering ut till alla enhetschefer. Inom tolv områden fick enheterna bedöma nivå av anpassning och efterlevnad.

Syftet var huvudsakligen att säkerställa att alla enheter påbörjat anpassningen. Därav var de frågor som ställdes inte heltäckande utan svaren gav en indikation på om samtliga enheter kommit igång med sin anpassning och i vilken nivå de uppnått.

Sammanfattat visade självutvärderingen att samtliga enheter i Nacka kommun har påbörjat sin anpassning inom alla eller majoriteten av de områden som togs upp i utvärderingen och att arbetet med dataskydd i kommunen fått en positiv start. Sammanställningen visade även att några prioriteringsområden var mer utmanande än andra för många enheter. Exempelvis framkom att inom flera enheter behöver medarbetare och chefer stöd i att identifiera vad en personuppgiftsincident är och hur och när en rapportering ska ske. Det framkom även att informationshanteringsplanerna behöver uppdateras i enlighet med kraven i dataskyddsförordningen. Detta är för många enheter ett relativt komplext arbete som kan ta tid.

Ett tredje område där många enheter har arbete kvar är uppfyllnad av kraven på informationsskyldighet, dvs att när kommunen samlar in personuppgifter ska exempelvis anges vad ändamålet är och hur länge uppgifterna ska sparas.

Ett sista exempel på förbättringsområde som framkom av självutvärderingen är behov av dokumentation som visar på enhetens efterlevnad av förordningen. Detta görs exempelvis genom dokumentation av rutiner, processer, arbetssätt, beslut etc.

I utvärderingen framkom många positiva kommentarer om det stöd enheterna fått under implementeringen men även att många enheter önskat mer samordning. Flertalet lyfter fram att det är svårt för enhetscheferna att bygga upp relevant specialistkompetens, ta

¹ En riskbaserad ansats innebär i detta sammanhang att dataskyddsombudet, baserat på en riskanalys, bedömer var riskerna med personuppgiftsbehandlingen är högst i förhållande till kraven i dataskyddsförordningen.

samordningsansvaret och att de gärna vill ha fortsatt stöd i framtagande av rutiner, riktlinjer och arbetssätt.

Personuppgiftsincidenter

När dataskyddsförordningen trädde i kraft blev det lag på att rapportera in personuppgiftsincidenter till Datainspektionen. Dataskyddsombudet har under 2018 mottagit ett flertal incidenter vilket bedöms tyda på ett moget synsätt och en kompetens inom dataskydd.

Många incidenter som rapporterats in har berott på mänskliga faktorn, oftast orsakad av bristande rutiner och kunskap. De enheter som rapporterat incidenter har i stort gjort det på ett föredömligt sätt och tagit ansvar för att hantera incidenten och arbeta för att minska risken för att den ska inträffa igen. Det har bland annat bestått i att uppdatera rutiner och inom enheten diskutera vad som kan göras för att minska riskerna framöver.

Under 2018 har alla incidenter rapporterats in till en utsedd intern grupp som samordnats av dataskyddsombudet. Denna grupp har bedömt när en incident ska rapporteras vidare till Datainspektionen och även utfört rapporteringen.

Registerutdrag

Nacka kommun har under 2018 tagit emot 12 begäran av registerutdrag. 9 av dessa registerutdrag har avsett samtliga nämnder i hela kommunen.

Ett registerutdrag innebär att vem som helst kan begära att få information om alla personuppgifter som kommunen behandlar för den individen. Ett registerutdrag ska bl.a. innehålla varifrån kommun har hämtat personuppgifterna, ändamål med behandlingen av personuppgifterna, vilka personuppgifter som behandlats, till vilka mottagare uppgifterna lämnas ut och under vilken tid uppgifterna kommer lagras. Vid en begäran om registerutdrag ska alla enheter söka igenom samtliga personuppgiftsbehandlingar såsom IT-system, digitala mappar och fysiska register. Detta är ett omfattande och tidskrävande och därmed ett kostsamt arbete.

Processen för att lämna ut registerutdrag togs fram under våren 2018. Redan i december 2017 beslutades det att ha en manuell process då det var osäkert hur många begäran som skulle inkomma. Den manuella processen gör att införande av kvalitetskontroller blir omfattande och kostsamt. Den manuella processen justerades i delar under hösten och blev i dessa moment mindre tidskrävande och gav en minskad risk för fel. Nuvarande process har potential att effektiviseras framöver.

Dataskyddsombudets övergripande plan för 2019

- Vidareutveckla dataskyddsombudets övervakande insatser av dataskyddsförordningens efterlevnad baserat på en riskbaserad ansats.
- Fortsätta utbildnings- och informationsinsatser för att skapa ytterligare medvetenhet kring kraven i dataskyddslagstiftningen kopplat till kommunens organisation.

- Fortsätta att kontinuerligt ge råd och stöd till enheter och verksamhetsområden om deras skyldigheter enligt dataskyddsförordningen.
- Säkerställa att enheterna uppdaterar registret över alla personuppgiftsbehandlingar som sker inom kommunens nämnder. Registret ska läggas om från att dokumenteras per system till att dokumenteras per behandling. Uppdraget drivs med konsultstöd.
- Arbeta för att anpassning och kravställning av IT-system fortskrider för att de i enlighet med förordningen ska uppnå ett tillräckligt säkert skydd.
 - Arbetet beräknas pågå under kommande år.
- Arbeta för att enheterna och verksamhetsområdena fortsätter sin anpassning och efterlevnad.
- Flytta ansvaret att incidentrapporteringen närmare verksamheterna. Under början av 2019 kommer ansvaret för att rapportera incidenter till Datainspektionen övergå till varje nämnd, kan vid behov delegeras till enheterna, inom den nämnden.
 - Dataskyddsombud, utsedd kommunjurist och representant från digitaliseringsenheten kommer även fortsättningsvis finnas tillgängliga som stöd vid rapporteringen. Det finns en tydlig instruktion och mallar framtagna för incidentrapporteringen.